

YTTRANDE 2021-12-23 Dnr
U2021/03589
Utbildningsdepartementet 103 33
Stockholm
u.remissvar@regeringskansliet.se

Sveriges Elevkårer och Sveriges Elevråds yttrande gällande läromedelsutredningen – böckernas betydelse och elevernas tillgång till kunskap (SOU 2021:70)

Sveriges Elevkårer och Sveriges Elevråd har beretts möjlighet att inkomma med synpunkter på rubricerad remiss.

Sammanfattning

Elevrörelsen gör ett gemensamt yttrande gällande läromedelsutredningen.

Det råder en olikvärdig tillgång till läromedel och det drabbar elever i hela Sverige. I stället för hela läromedel får eleverna utdrag och utskrifter från internet, vilket blir osammanhängande och otillgängligt. För elevrörelsen är läromedel en avgörande faktor för en god och kvalitativ utbildning, och i grunden handlar det om att läromedel inte är en särartsfråga utan ska vara en självklar del av elevernas utbildning. Alla elever ska ha en rätt till en jämlik skolgång med tillgång till bra läromedel. Idag brister likvärdigheten gällande läromedel och det skapar problem i elevernas utbildning. Att frågan om läromedel har kommit till faktiska utredningsförslag är bra men elevrörelsen vill vara tydliga med att det här inte ska behöva vara en egentlig fråga, utan eleverna ska kunna förvänta sig läromedel och att de håller hög kvalitet.

Läromedelsbristen gör att eleverna inte får tillräckligt med stöd för sin kunskapsutveckling. Därtill får eleverna helt olika förutsättningar när de går vidare i sin utbildning, allt eftersom elever går vidare till studier med väldigt olika kunskaper. Allra tydligast är det i glappet mellan högstadium och gymnasium, och gymnasium och högskola. Ett dåligt läromedel och ett bra läromedel är precis lika avgörande för elevers kunskapsutveckling som en bra lärare och arbetsmiljö. Därför är kvalitén på läromedel lika viktigt som tillgången till läromedel.

Det är en sorg att läromedelsbristen inte har identifierats som en så problematisk realitet förrän nu. Elevrörelsen tror att man har gjort ett misstag i att inte prata med eleverna om vad ett bra läromedel är och därmed missat chansen att uppmärksamma problematiken tidigare. Sagt och gjort. Utredningen lägger fram en helhet med förslag som elevrörelsen tror är ett steg i en riktning mot en mer likvärdig tillgång till kvalitativa läromedel. Elevrörelsen ser även att utredningens helhet är viktig för att komma åt problemet på riktigt.

Elevrörelsen vill med ett varningens finger skicka med att resursfördelningen ser olika ut i varje kommun och på varje skola, vilket medför en risk när skrivelser i skollagen föreslås. Med ytterligare lagförändringar men uteblivna resurstillskjutningar, riskerar andra områden en nedskärning. Exempel på ett sådant område är elevhälsan, som idag även är hårt pressad ur elevperspektivet. Därför vill elevrörelsen skicka med att en sådan åtgärd kan vara bra att fortsatt se över, förslagsvis i utredningen 2020:140 Förutsättningar för ett statligt huvudmannaskap för skolan.

Sveriges Elevkårer och Sveriges Elevråd lämnar synpunkter och kommentar på nedanstående förslag

4.7.1. Tillstyrker i sin helhet med synpunkter på förslag om läromedelsdefinition, läromedelsnämnd och uppgiftsinsamling av kostnaderna för läromedel.

5.8.1 Tillstyrker i sin helhet med synpunkter på förslag om statligt produktionsstöd och tillgången till läromedel på kommunal vuxenutbildning.

6.6.1. Tillstyrker i sin helhet med synpunkter på förslag om rektorns ansvar för att lärarna får förutsättningar att välja läromedel och lärarhandledningar.

Nedan följer en sammanfattning av Sveriges Elevkårer och Sveriges Elevråd ställningstaganden

Kapitel 4.

Läromedelsdefinition:

För eleverna är det viktigt att läromedlen har hög kvalitet oavsett om det är fysiska eller digitala läromedel. Läromedel i skolan måste baseras på vad som är bäst för elevens lärande, inte vad som är mest kostnadseffektivt. Diskussionen kring läromedel tenderar att hamna i en diskussion om läromedel ur digitaliseringssynpunkt, snarare än kring läromedel som helhet. Man måste kunna anpassa läromedel efter behov och syfte. Ibland är ett digitalt läromedel bra, ibland inte. Det måste vara anpassningsbart. Därför är förslag på läromedelsdefinition bra.

Läromedelsnämnd:

Läromedelsnämnd är i grunden ett bra förslag och kan bredda kunskapen kring läromedel. Elevrörelsen ser det dock som problematiskt om nämnden ska styras av politiker och inte professionen, i detta fall lärare, rektorer, elever och läromedelsbranschen. Därför vill elevrörelsen göra det tydligt att det är viktigt att läromedelsnämnden får ett förtydligande vilka som ska ingå i det rådgivande organet.

Uppgiftsinsamling av kostnader:

Här ställer sig elevrörelsen 50/50 till utredningens förslag. Det är givetvis bra att en uppgiftsinsamling av kostnader gällande läromedel förs, däremot vill vi skicka ett varningens finger om att den administrativa bördan hos såväl lärare som rektorer riskerar att öka ytterligare utöver vad som redan idag upplevs vara överväldigande och därmed ta tid från eleverna. Dock ser vi samtidigt att likvärdighetsfrågan inte uppfylls när det gäller läromedel och därmed är det viktigt att resursfördelningen till läromedel skärps. Det är alltså viktigt att se över hur uppgiftsinsamling bör göras för att inte skada lärare och elevers tid i skolan.

Forskningsmedel:

Utredningens förslag är bra men elevrörelsen ser att det finns ett ökat behov samtidigt som det behövs ett tydligt fokus på finansiering av forskningsproducerade läromedel.

Kapitel 5.

Skollagens förtydligande:

Elevrörelsen är positiva till förslaget och tror att det kan skapa en tydlighet i förhållandet till läromedel. Elevrörelsen vill dock skicka med att ett tydliggörande i skollagen inte medför en likvärdig tillgång till läromedel. Där behöver övriga förslag i utredningen tas i beaktning.

Statligt produktionsstöd:

Det är viktigt att kvalitén på läromedel är bra inom samtliga områden och ämnen i skolan. Eleverna kan tydligt se att kvalitén är bristfällig inom vissa områden idag och därmed ställer sig elevrörelsen bakom utredaren och tillstyrker förslaget.

Tillgången till läromedel på kommunal vuxenutbildning:

Tillgången till läromedel på kommunal vuxenutbildning är ett led i att fortsätta möjliggöra för fler att nå kunskaper på grundläggande nivå, ta en gymnasieexamen och stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet. Utredningen argumenterar väl för varför det är viktigt och här är Sveriges Elevkårer och Sveriges Elevråd eniga med utredningen.

Kapitel 6.

Rektorns ansvar för lärarna:

Det är viktigt att lärarna ges inflytande över inköp av såväl analoga som digitala läromedel eftersom de undervisar eleverna och därmed kan deras behov bäst. Här instämmer därför Sveriges Elevkårer och Sveriges Elevråd med utredningens bedömning.

Josefine Fälth
Ordförande
Sveriges Elevkårer

Lilian Helgason
Ordförande
Sveriges Elevråd